

არაგადამდებ დაავადებათა რისკ-ფაქტორების ეპიდზედამხედველობის გაძლიერება - 2010-2016 (STEPS მეთოდოლოგია) საქართველოში

ლელა სტურუა

16 ნოემბერი, 2016

არაგადამდებ დაავადებათა მიმართულება დაავადებათა კონტროლის ეროვნულ ცენტრში

1999 - არაგადამდებ დაავადებათა სექტორი ნატა ავალიანის ხელმძღვანელობით

- ორი მიმართულება - არაგადამდებ დაავადებათა ეპიდემიოლოგია და ჯანმრთელობის ხელშეწყობა
- არაგადამდებ დაავადებათა ეპიდზედაცულობის საფუძვლების შექმნა
- ჯანმრთელობის ხელშეწყობი პროგრამების შემუშავება.

2016 - არაგადამდებ დაავადებათა დეპარტამენტი

- მიმართულებები - ქრონიკული დაავადებები, დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა, გარემოს ჯანმრთელობა და ჯანმრთელობის ხელშეწყობა

არაგადამდებ დაავადებათა ეპიდზედაცმხედველობა

- რუტინული სტატისტიკა
- EIDSS
- რეგისტრები - კიბოს რეგისტრი, დაბადების რეგისტრი
- კვლევები

კვლევები

- ქალთა რეპროდუქციული ჯანმრთელობის კვლევა (1999-2000, 2005, 2010); USAID, UNFPA, UNICEF
- საქართველოს გვალვით დაზარალებულ რეგიონებში 5-წლამდე ასაკის ბავშვთა ჯანმრთელობის შესწავლა (2000-2001)
- საქართველოს ეროვნული ნუტრიციული კვლევა (2009); UNICEF
- STEPS კვლევა (2010, 2016); EU, WHO, NCDC
- მიგრანტთა ჯანმრთელობის კვლევა (2011-2012); IOM
- რეპროდუქციული ასაკის ქალთა სიკვდილობის კვლევა (RAMOS 2008, 2014); USAID-Sustain, JSI Inc.
- GYTS (2008, 2014); WHO, NCDC
- ESPAD (2015); EMCDDA, NCDC
- Hep C კვლევა (2015); CDC/Atlanta, NCDC

ESPAD 2015 საქართველო

მიზანი - შედარებადი მონაცემები საქართველოში 1999 წელს დაბადებული მოსწავლეების მიერ სხვადასხვა ნივთიერების გამოყენების შესახებ

- ევროპაში მოსწავლეთა შორის ნივთიერებების გამოყენების ტენდენციების მონიტორინგი
- ქვეყნებს/ქვეყნების ჯგუფებს შორის ტენდენციების შედარება
- ახალგაზრდებისადმი მიმართული პოლიტიკური და პრევენციული ღონისძიებების საფუძველი

ESPAD 2015 საქართველო

თამბაქო

აღებული ხელმისაწვდომობა - 60%

თამბაქოს მოხმარება

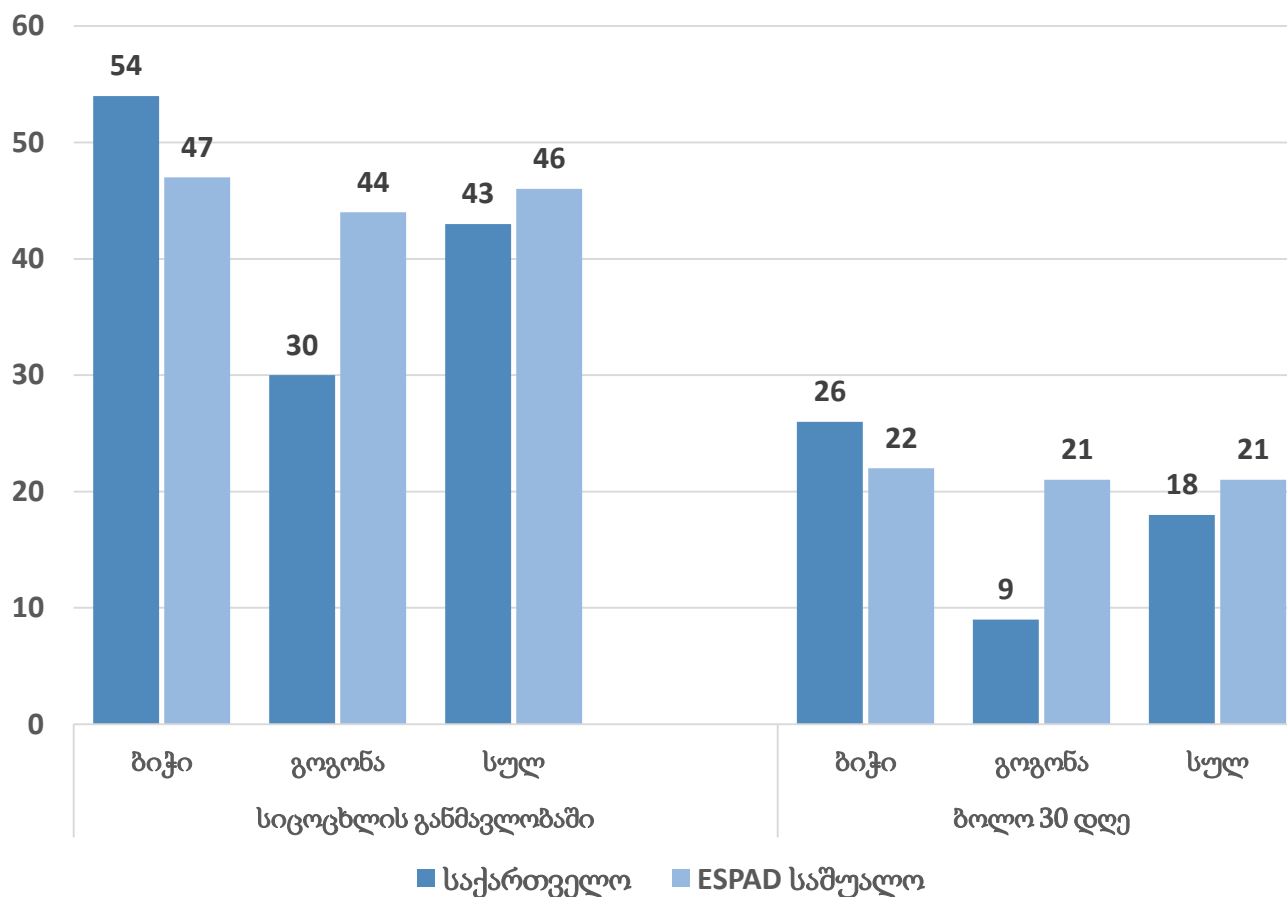
- სიცოცხლის განმავლობაში - 43% (ბიჭები - 54% და გოგონები - 30%)
- უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში - 18% (ბიჭები - 26% და გოგონები - 9%)
- რეგულარული მწეველი - 12% (ბიჭები - 19% და გოგონები - 4%)

თამბაქოს მოხმარების დაწყების ასაკი

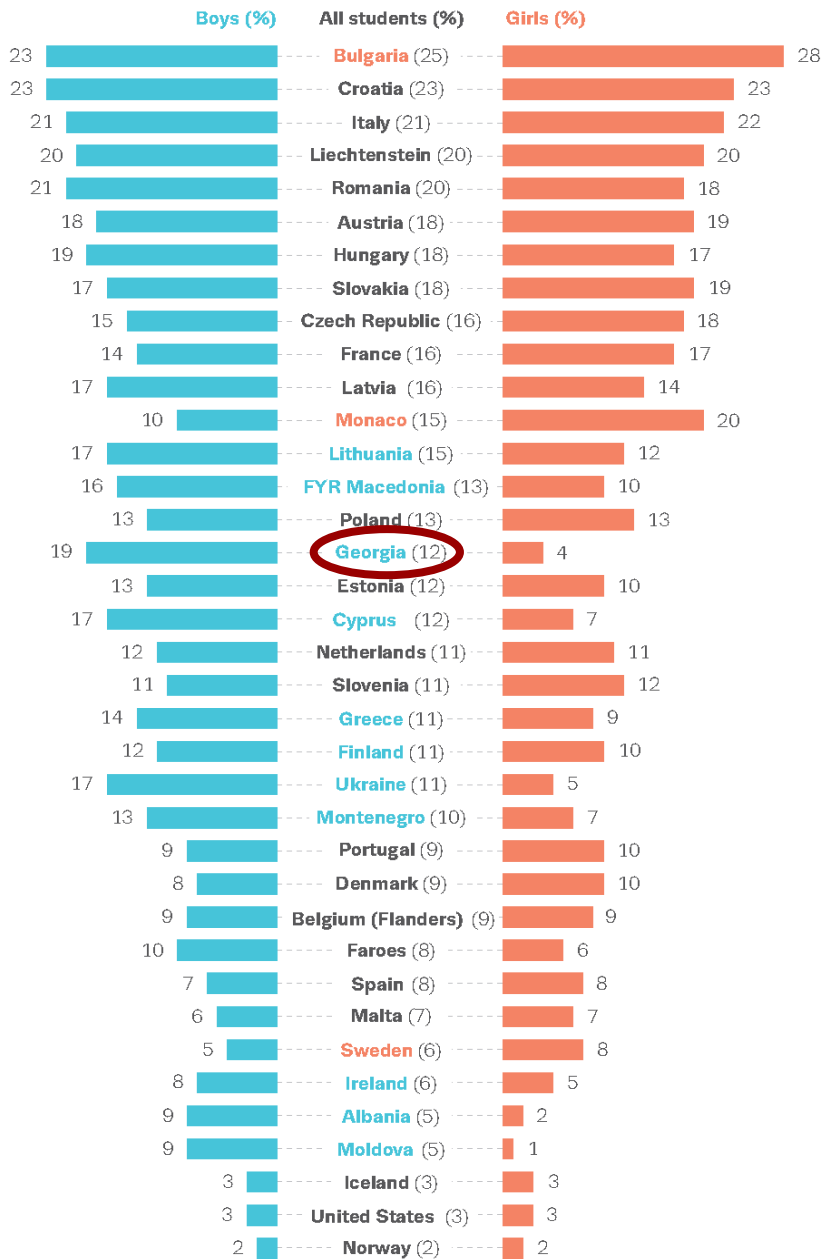
- ცდა 13 წლის ან უმცროს ასაკში - 21% (ბიჭები - 28% და გოგონები - 13%)
- ყოველდღიური მოწევა 13 წლის ან უმცროს ასაკში - 4% (ბიჭები - 6% და გოგონების 2%)

ESPAD 2015 საქართველო

თამბაქო

თამბაქოს მოხმარება: სიცოცხლის და უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში მოხმარება. %, საქართველო და ESPAD 2015 საშუალო მაჩვენებლები

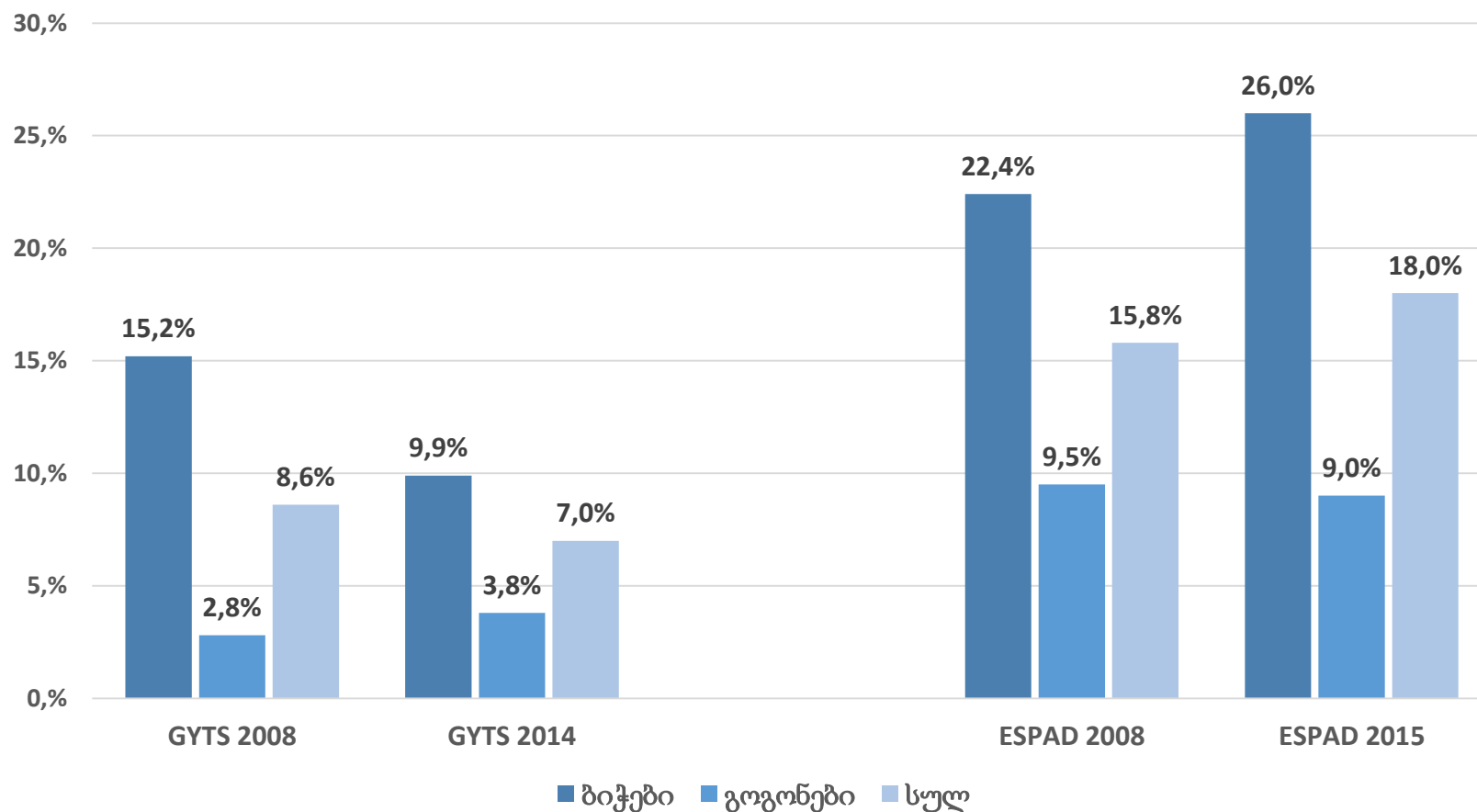

ESPAD 2015 საქართველო

თამბაქო

თამბაქოს მოხმარება: უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში მოხმარება სქესის მიხედვით. %

სიგარეტის ამჟამინდელი მოხმარება % მოზარდებში; GYTS 2008, 2014; ESPAD 2008, 2015

ESPAD 2015 საქართველო

ალკოჰოლი

აღქმული ხელმისაწვდომობა - ლუდი - 74%; ღვინო - 69%; სპირტიანი სასმელები - 59%

ალკოჰოლის მოხმარება

- სიცოცხლის განმავლობაში - 85% (86% და 83%)
- უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში - 76% (80% და 72%)
- უკანასკნელის 30 დღის განმავლობაში - 43% (53% და 33%)

ალკოჰოლის მოხმარების და თრობის დაწყების ასაკი

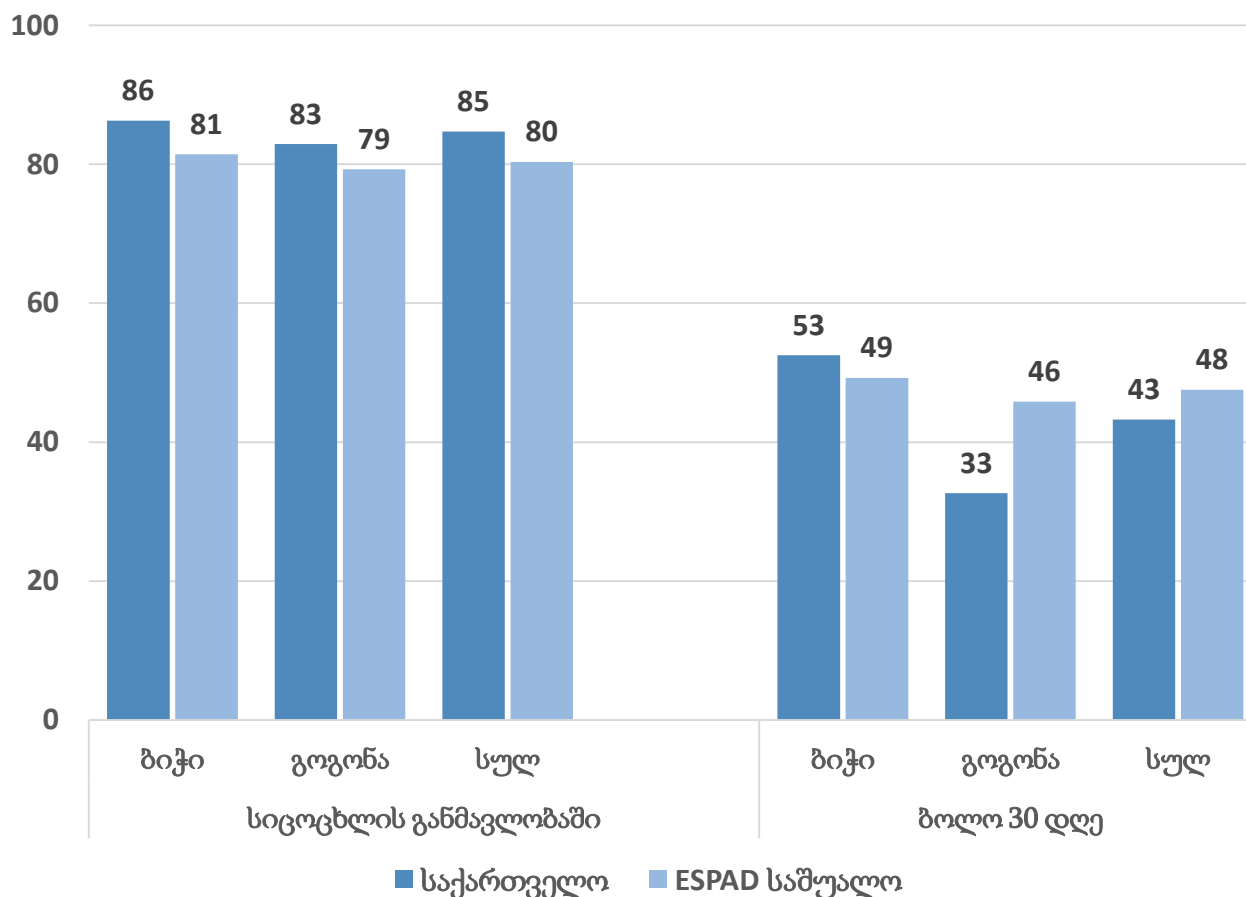
- ≤ 13 წლის - ღვინო (64%; 69% და 59%), ლუდი (57%; 67% და 46%), სპირტიანი სასმელები (36%; 43% და 29%)
- თრობა ≤ 13 წლის - 22% (29% და 13%)

ალკოჰოლის მძიმე ეპიზოდური მოხმარება (≥ 5 ულუფა) უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში - 41% (51% და 30%)

სასმელის ყველაზე გავრცელებული სახეობა - ღვინო (40%); ლუდი (36%); სპირტიანი სასმელები (30%)

ESPAD 2015 საქართველო

ალკოჰოლი

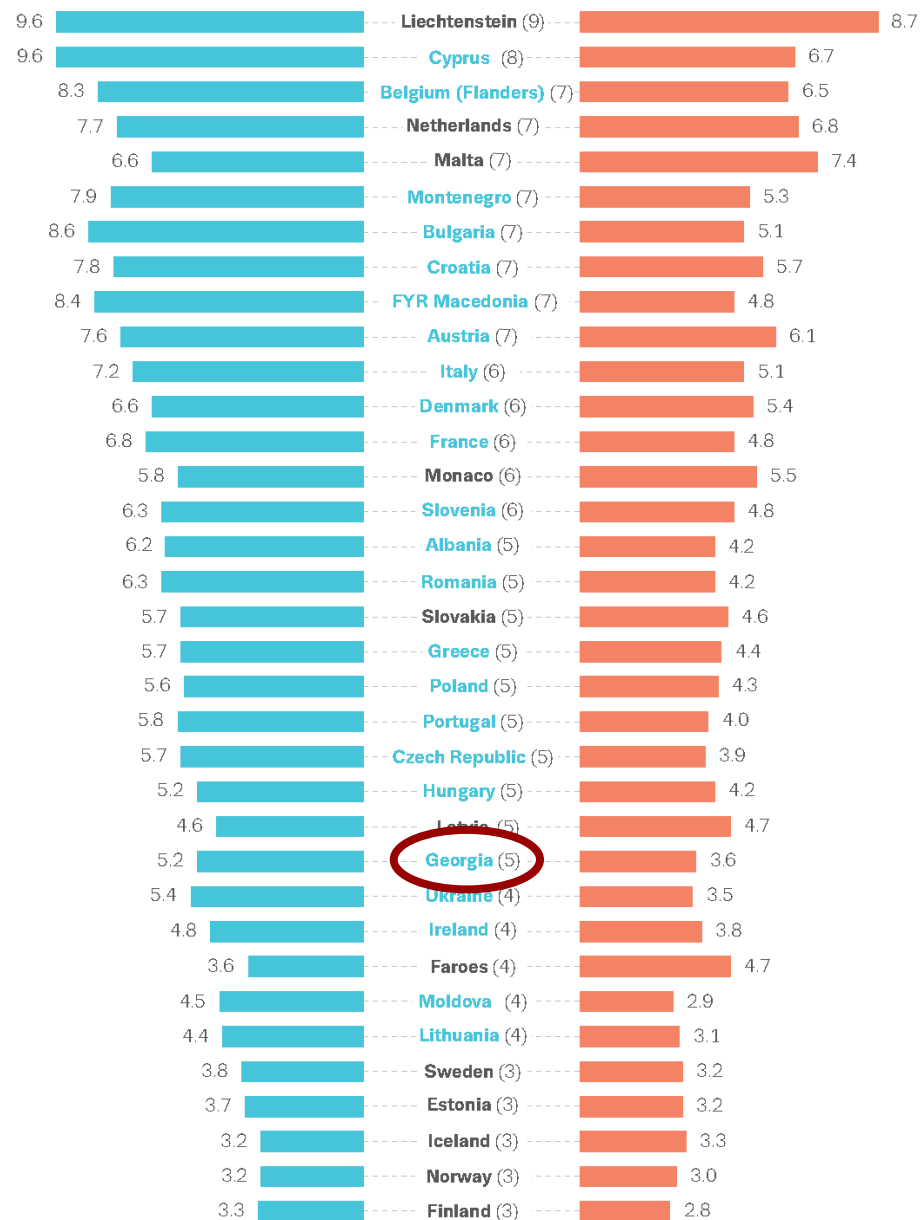

ალკოჰოლის მოხმარება: სიგოცხლის და უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში მოხმარება.
პროცენტული მაჩვენებლები. საქართველო და ESPAD 2015 საშუალო მაჩვენებლები

Boys

All students

Girls

The European School Survey Project
on Alcohol and Other Drugs

ESPAD 2015 საქართველო

ალკოჰოლი

ალკოჰოლის მოხმარება: უკანასკნელი 30 დღის
განმავლობაში მოხმარება სქესის მიხედვით
(შემთხვევათა საშუალო რაოდენობა)

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი
ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი

www.ncdc.ge

STEPS კვლევა

კვლევის მიზანი

არაგადამდები დაავადებების ქცევითი და ბიოლოგიური რისკ-ფაქტორების გავრცელების თავისებურებების, ტენდენციების შესწავლა საქართველოს მოსახლეობაში

ამოცანები

ქვეყნებს/ქვეყნების ჯგუფებს შორის ტენდენციების შედარება

პოლიტიკური და პრევენციული ღონისძიებების საფუძველი

STEPS 2016 კვლევა

- წრფივი კვლევა (cross-sectional)
- მრავალეტაპიანი კლასტერული შერჩევა; 18-69 წლის ზოგადი პოპულაცია
- 11 ადმინისტრაციული რეგიონი (მათ შორის თბილისი)
- ქალაქი/სოფელი და 4 ასაკობრივი ჯგუფი (18-29; 30-44; 45-59; 60-69)
- 2014 წლის აღწერის მონაცემთა ბაზა
- შერჩევის ზომა – 5554
- მკვლევართა 20 ჯგუფი - 40 ინტერვიუერი, 20 ექთანი/ლაბ.მუშაკი, 40 მძღოლი; თითო ჯგუფი - 2 ინტერვიუერი, 1 ლაბ.მუშაკი და მძღოლი
- 2 კოორდინატორი – თბილისი და აღმოსავლეთ საქართველო; დასავლეთ საქართველო

STEPS კვლევა

I - სოციო-დემოგრაფიული მონაცემები, ჩვევითი რისკ-ფაქტორები (თამბაქო, ალკოჰოლი, არაჯანსაღი კვება, დაბალი ფიზიკური აქტივობა, და სხვ.)

II - ფიზიკური გაზომვები

- სიმაღლე, წონა, წელისა და თეძოს გარშემოწერილობა
- სისხლის წნევა, პულსი

III - ბიოლოგიური რისკ-ფაქტორები (ლაბორატორიული ანალიზი სწრაფი მარტივი ტესტებით)

- სისხლში გლუკოზის, ქოლესტეროლის, მაღალი სიმკვრივის ქოლესტეროლი
- შარდში ნატრიუმ, კრეატინინი და კოტინინი

STEPS 2016 კითხვარი

კითხვარის ძირითადი მოდული

დამატებითი მოდულები

- პირის ღრუს ჯანმრთელობა
- სუიციდი
- სქესობრივი ჯანმრთელობა
- ძალადობა და ტრავმა
- პოლიტიკა თამბაქოს მიმართულებით

STEPS 2016 კვლევის ინვენტარი

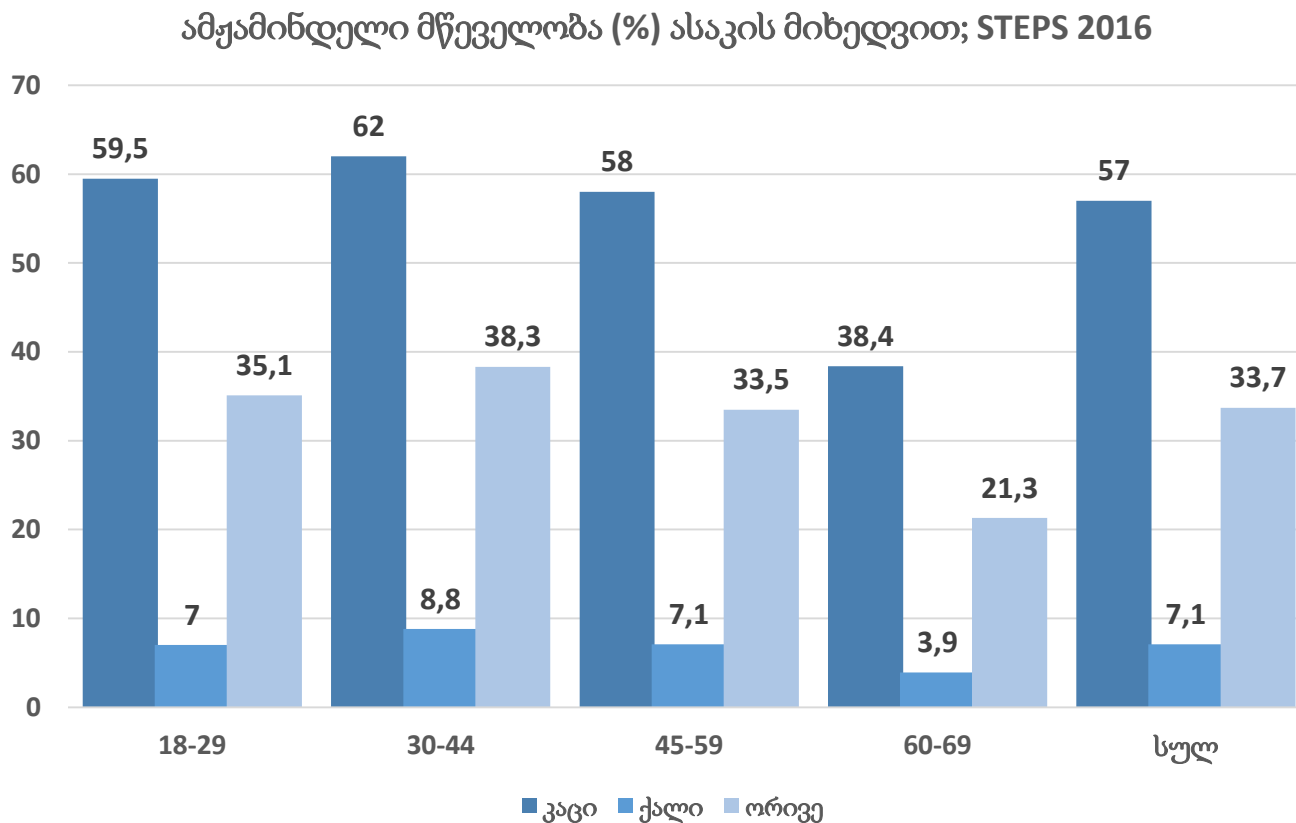
- 40 ტაბლეტი Samsung Galaxy Tab 4OS
- 40 სისხლის ანალიზატორი Cardiochek PA
- 40 წონისა და სიმაღლის საზომი Growth Management Scale (330 HRS BMI)
- 40 BMI კალკულატორი Seca 491
- 40 ერგონომიული საზომი ლენტი Seca 201
- 334 ტესტ პანელი (Chol/HDL/Glu ტესტ სტრიპები Cardiocheck PA-სთვის), PTS-ს დიაგნოსტიკური სტრიპები
- 334 პიპეტების პაკეტი სისხლის ასაღებად
- 40 არტერიული წნევის Bosch და Sohn Medicus UNO მონიტორი უნივერსალური მანუეტით

STEPS 2016 კვლევა

- 21 ივლისი - 15 სექტემბერი; 4204 დასრულებული ინტერვიუ - 1271 კაცი და 2933 ქალი
- ინფორმირებული თანხმობა
- ლაბორატორიული კვლევები მეორე დღეს
 - სისხლში გლუკოზის, ქოლესტეროლის, მაღალი სიმკვრივის ქოლესტეროლი
 - შარდში მარილი და კრეტინინი
- ძირითადი ინფორმაცია PDA-ში ფაილის სახით
- ფაილების გადატვირთვა ცენტრალურ კომპიუტერში
- ბაზის გაწმენდა STEPS-ის შესაბამისი პროტოკოლის მიხედვით და გადაგზავნა
- ჯანმოს ოფისში პროგრამაში გადატანა და საბოლოო ანალიზი
- მონაცემთა ბაზის საბოლოო ვერსია, შეწონვა და ანალიზის ძირითადი ნაწილი ჯანმოს STEPS გუნდის მიერ
- მონაცემთა ანალიზი - EpiInfo

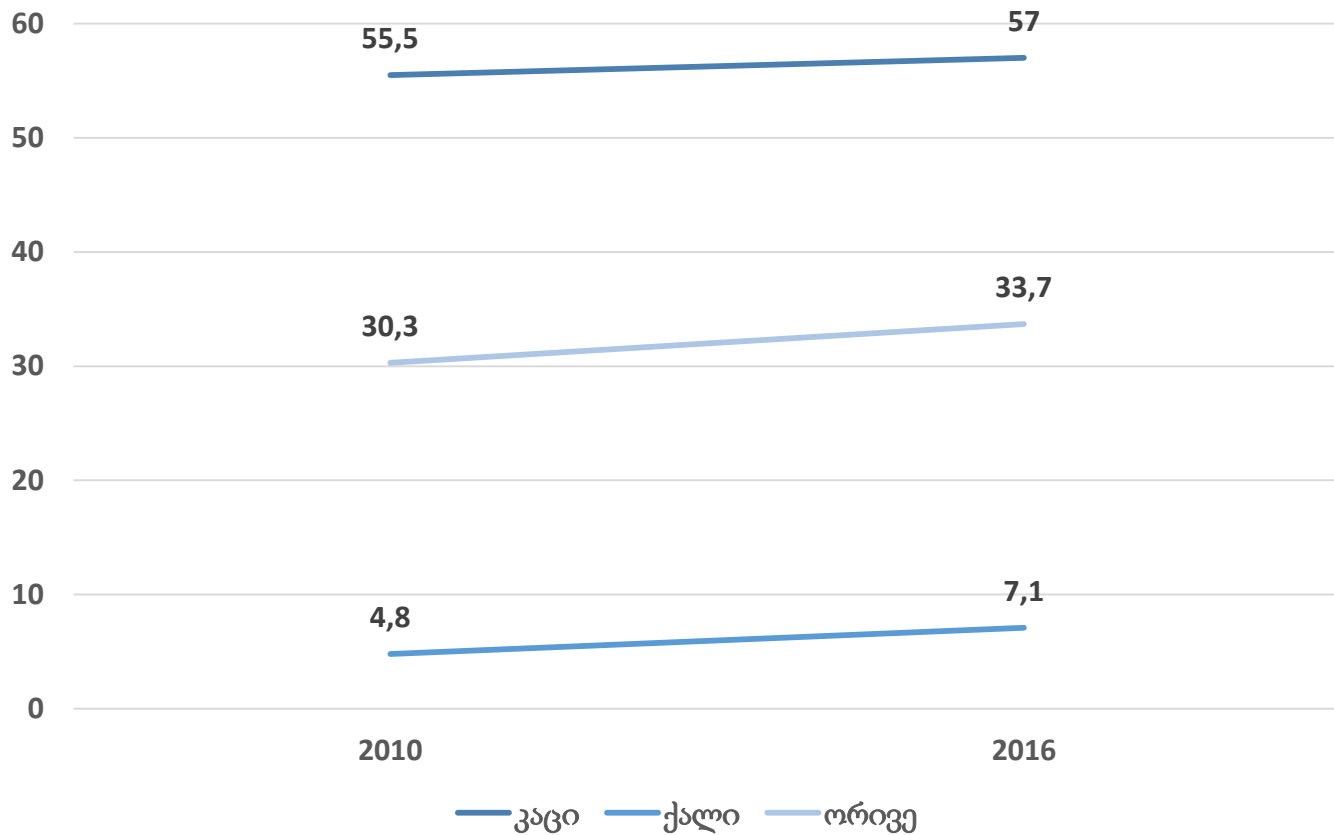
თამბაქოს მოხმარება

- ამჟამად მწეველები - 33.7% (კაცი - 57% 1 და ქალი - 7.1%)
- ამჟამად ყოველდღიური მწეველები - 30.4% (კაცი - 51.6% და ქალი - 6.3%)

თამბაქოს მოხმარება

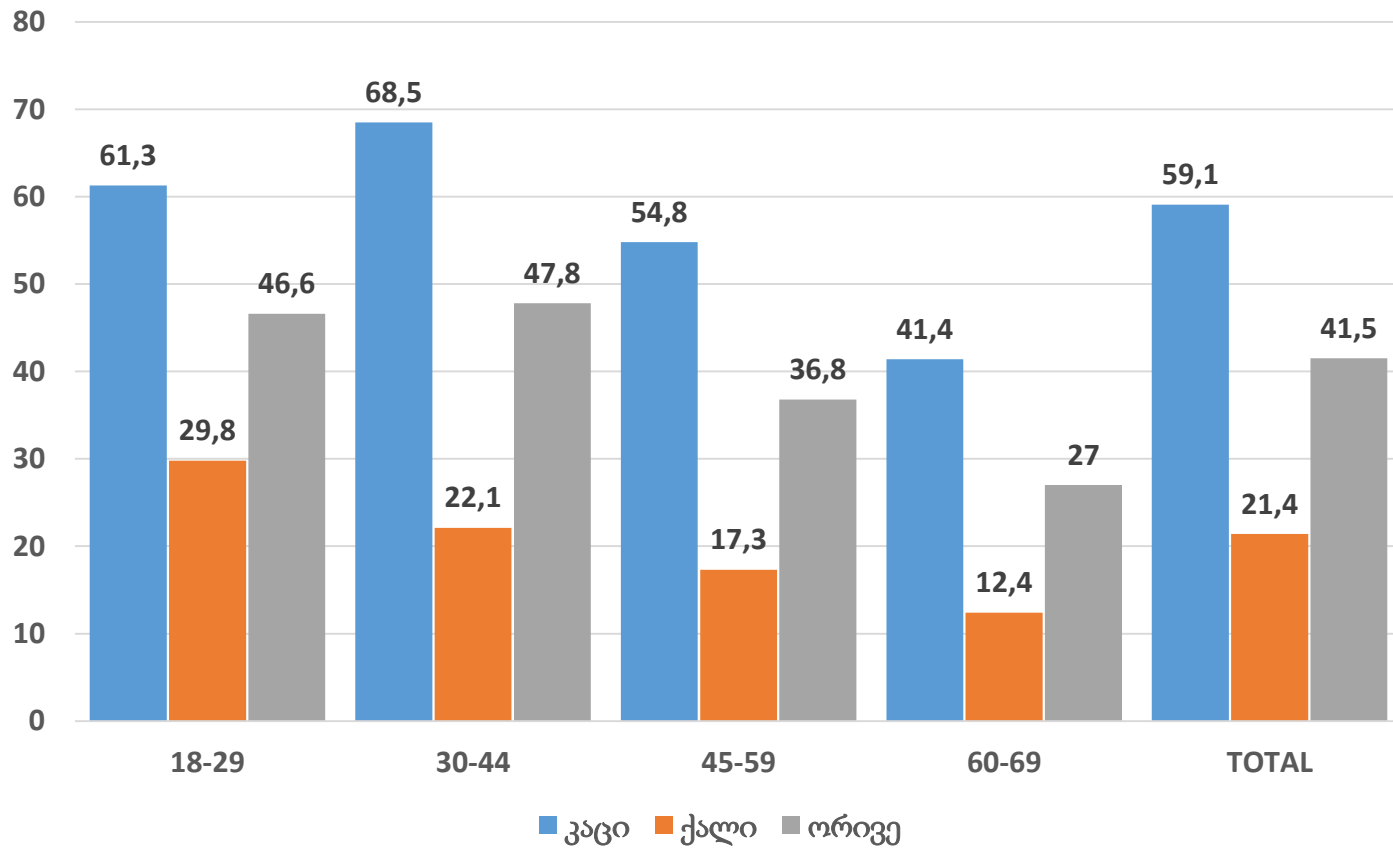
ამჟამინდელი მწევლობა (%) ასაკის მიხედვით; STEPS 2010-2016

ალკოჰოლის მოხმარება

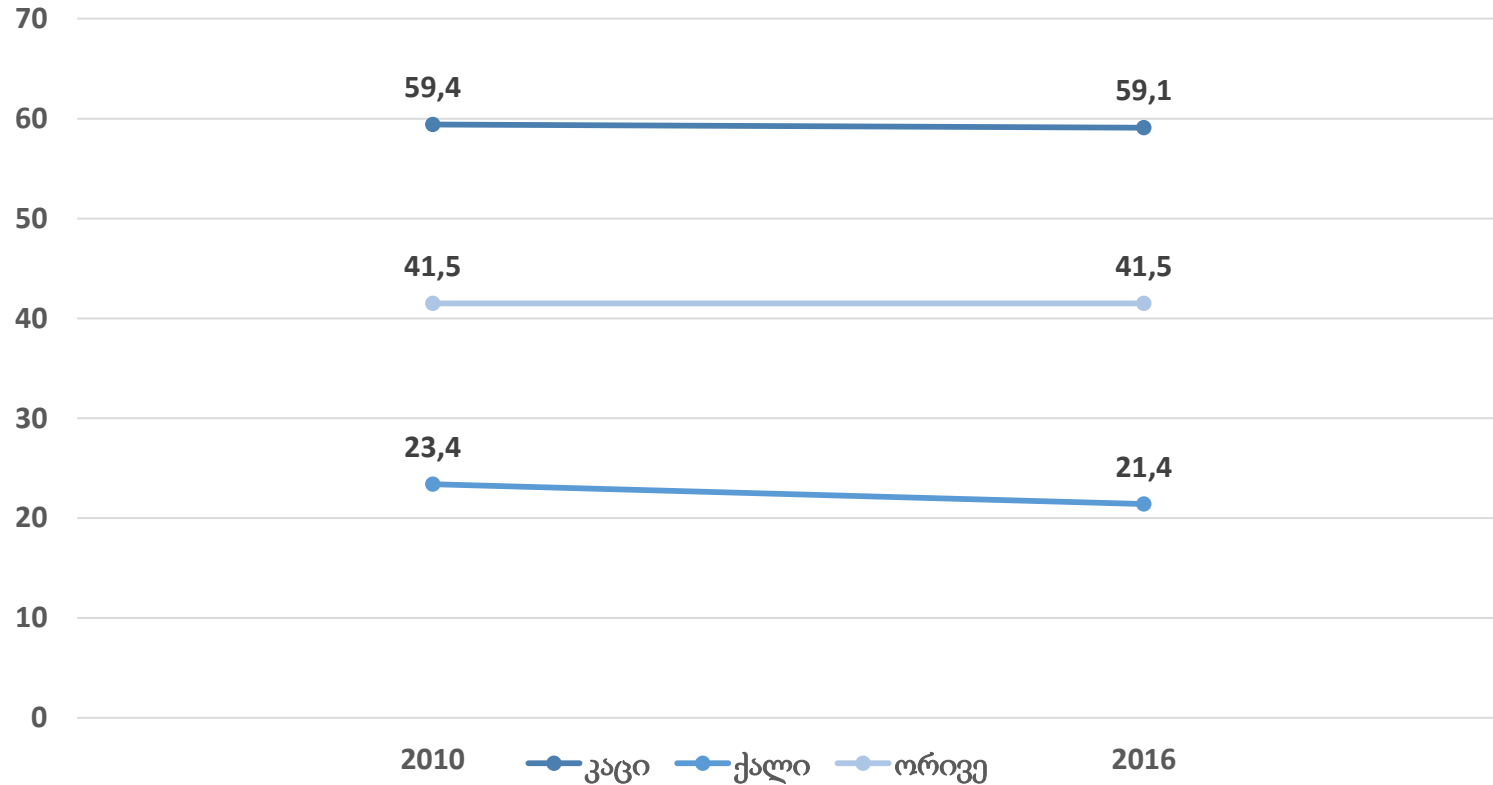
- ცხოვრების განმავლობაში არმსმელთა პროცენტი 9.7%, (კაცი - 3.9% და ქალი - 16.3%)
- უკანასკნელი 1 თვის განმავლობაში ალკოჰოლი - 41.5%, (კაცი - 59.1% და ქალი - 21.4%)

ალკოჰოლის ამჟამინდელი მოხმარება (%); STEPS 2016

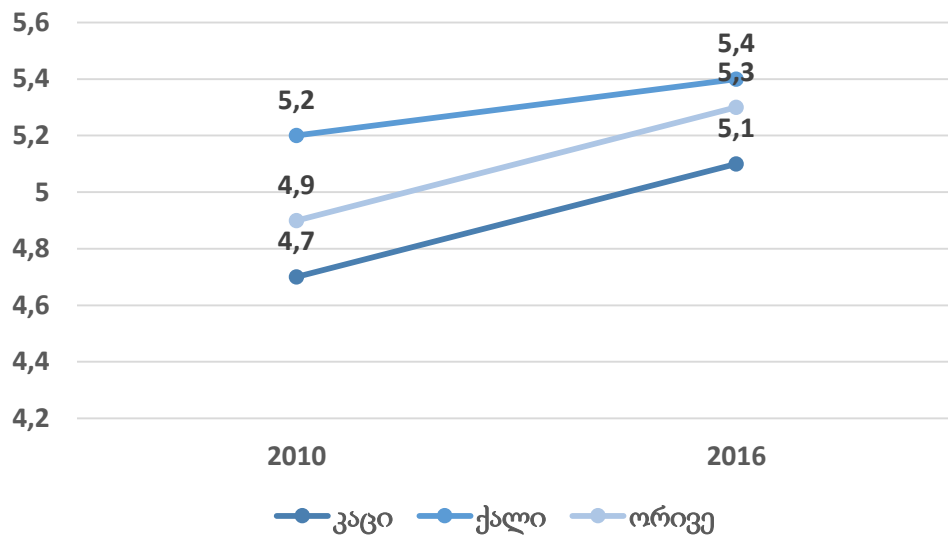

ალკოჰოლის მოხმარება

ალკოჰოლის ამჟამინდელი მოხმარება (%); STEPS 2010-2016

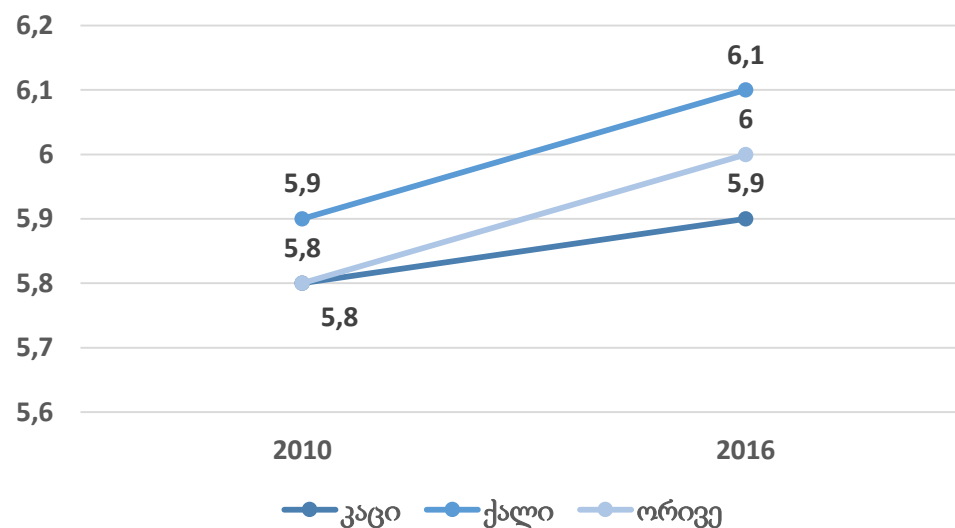

დღეების საშუალო რაოდენობა, როცა მოიხმარეს
ხილი, STEPS 2010-2016

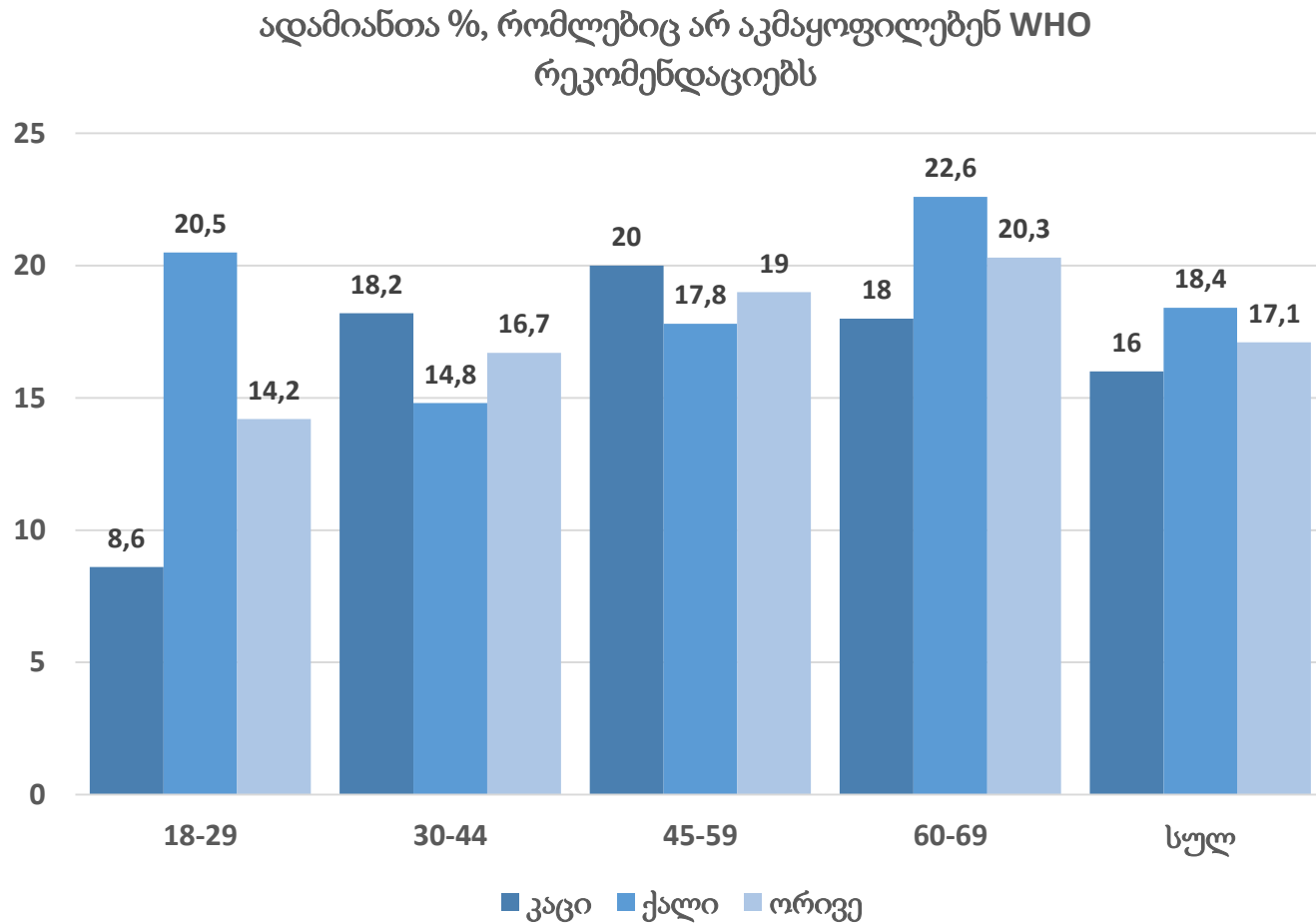

კვება

დღეების საშუალო რაოდენობა, როცა მოიხმარეს
ბოსტნეული, STEPS 2010-2016

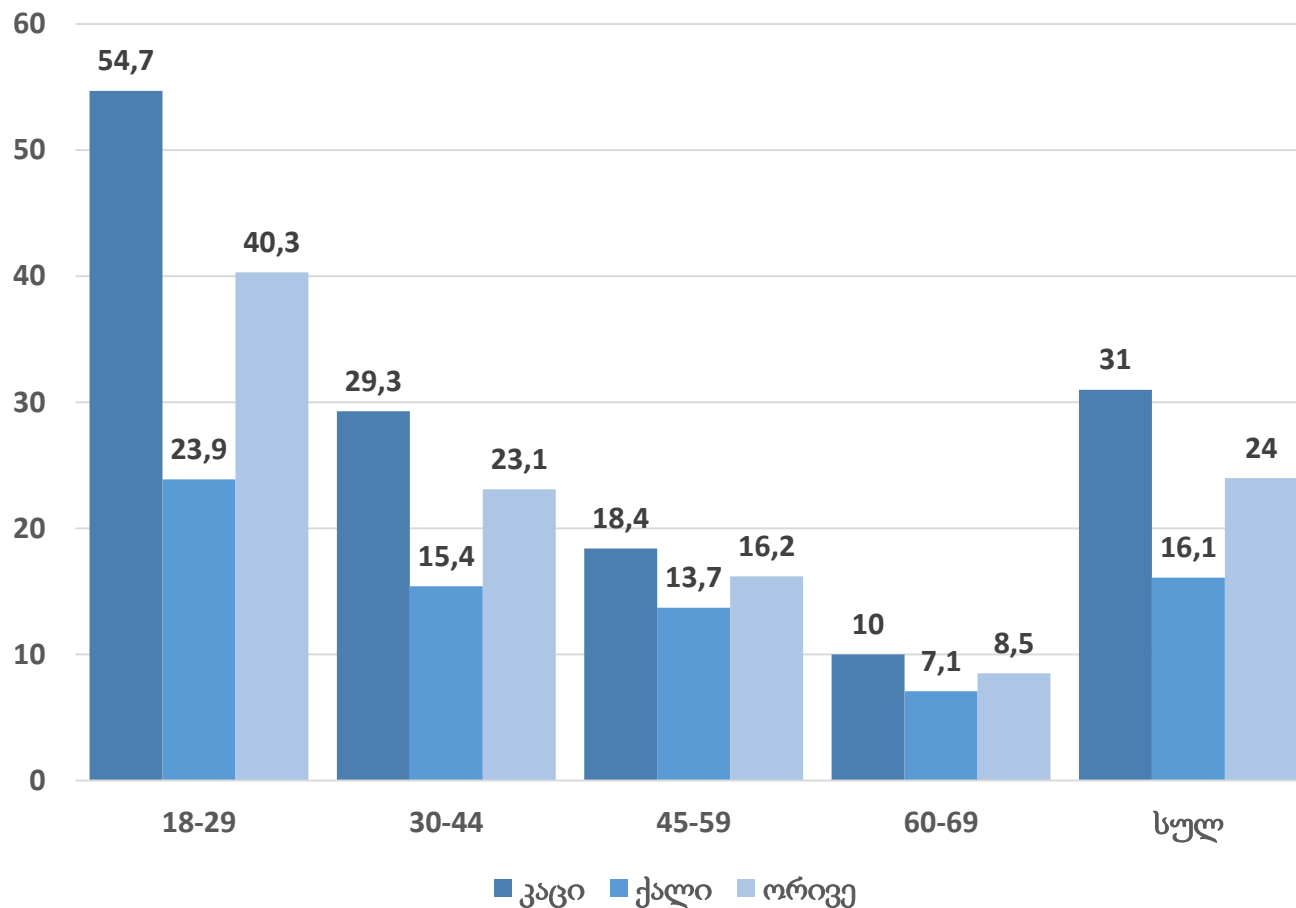

ფიზიკური აქტივობა

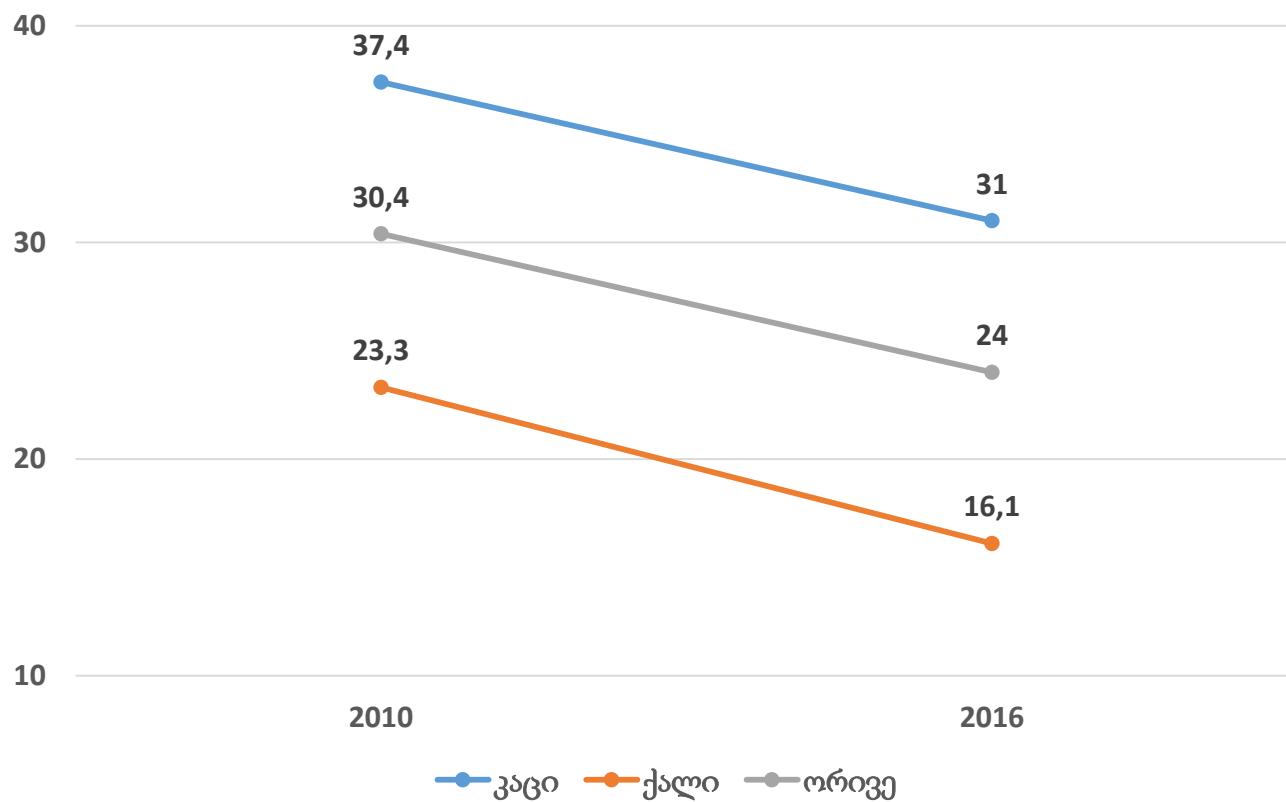
არტერიული წნევა

იმ პირთა %, რომელთაც არასოდეს არ გაუზომავთ წნევა

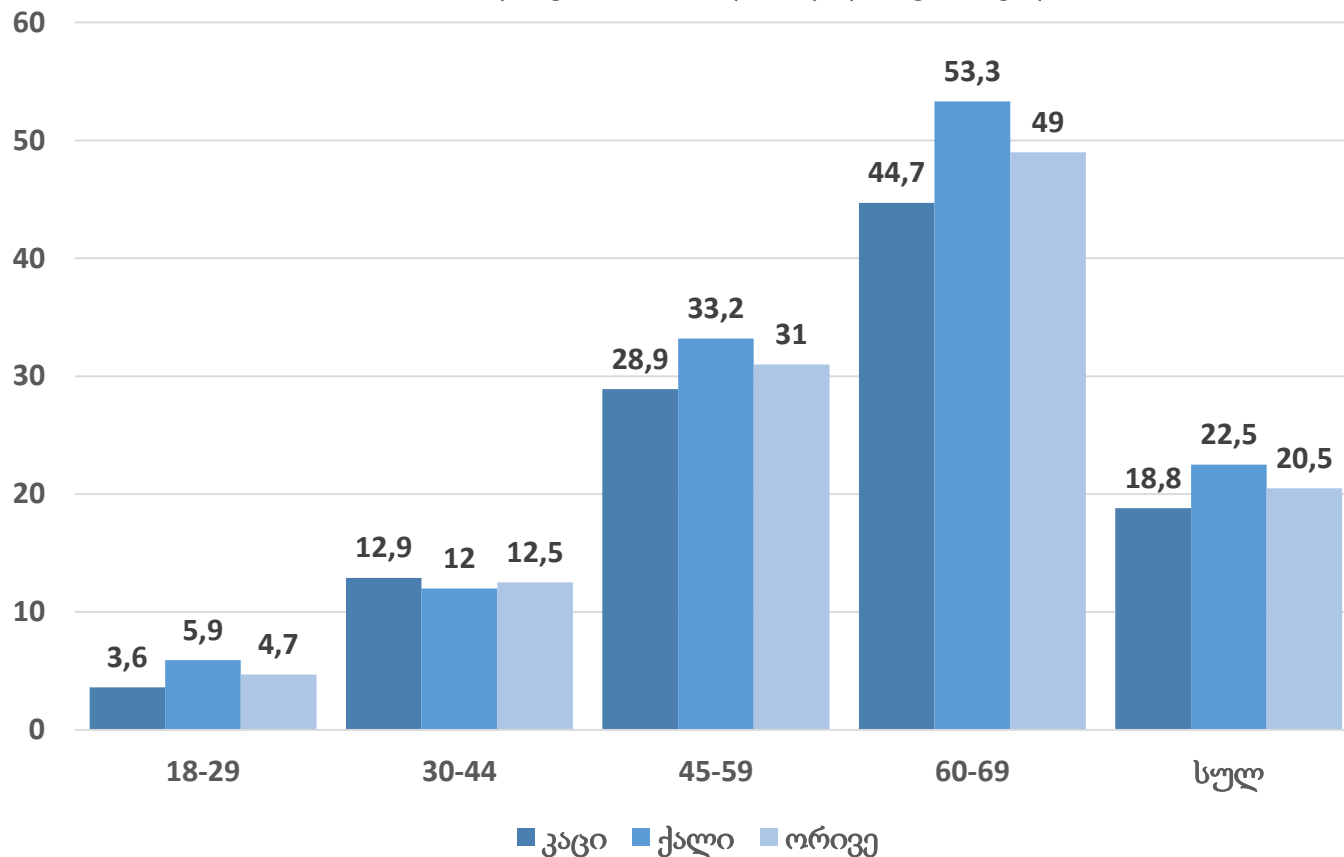
არტერიული წნევა

იმ პირთა %, რომელთაც რომელთაც არასოდეს არ გაუზომავთ
წნევა, STEPS 2010-2016

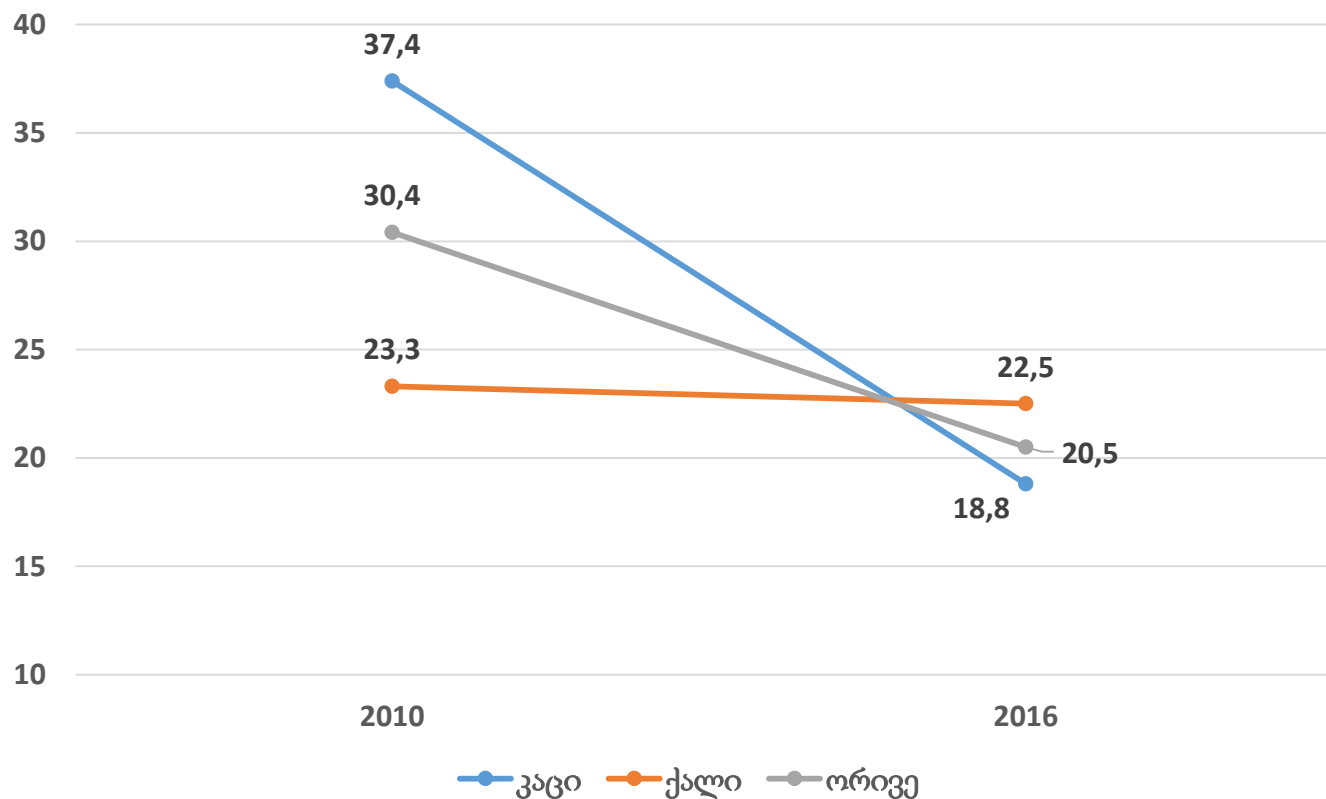
არტერიული წნევა

იმ პირთა %, რომელთაც დაესვათ არტერიული ჰიპერტენზიის
დიაგნოზი ბოლო 1 წლის განმავლობაში

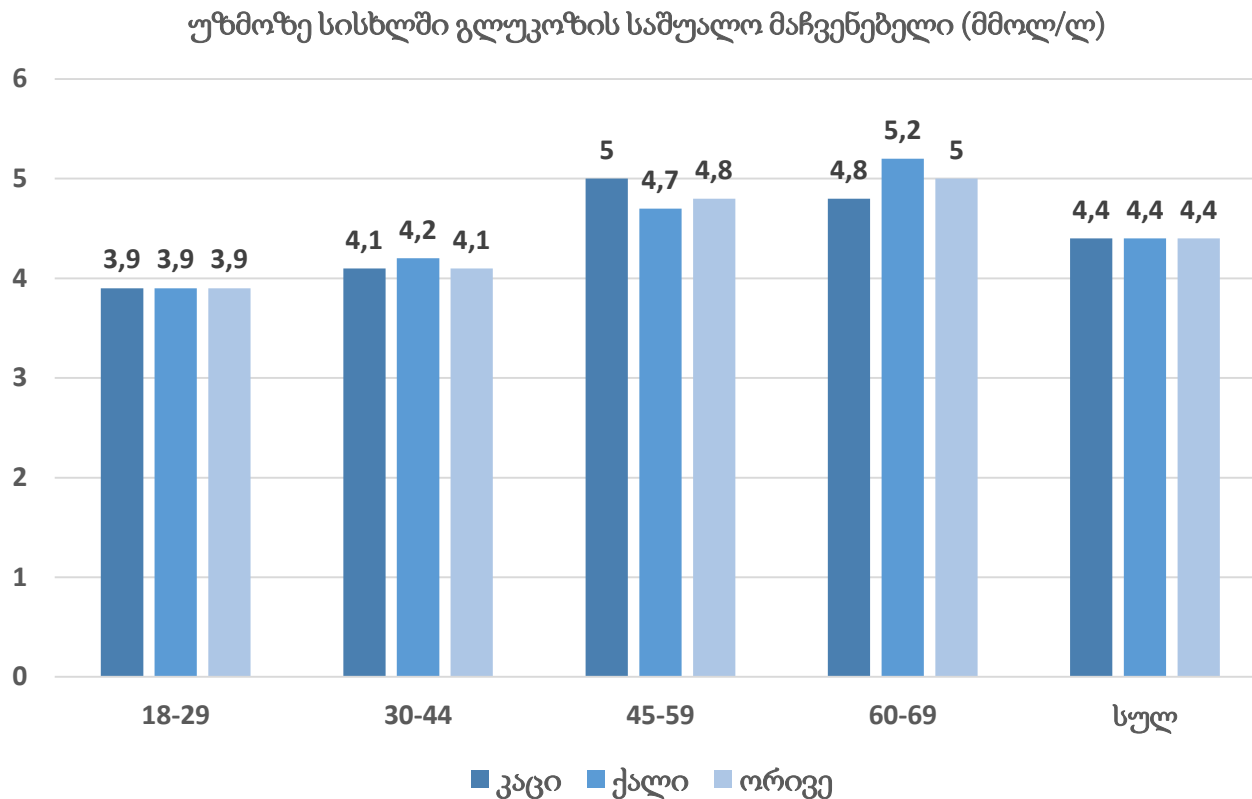
არტერიული წნევა

იმ პირთა %, რომელთაც დაესვათ არტერიული ჰიპერტენზიის
დიაგნოზი ბოლო 1 წლის განმავლობაში, STEPS 2010-2016

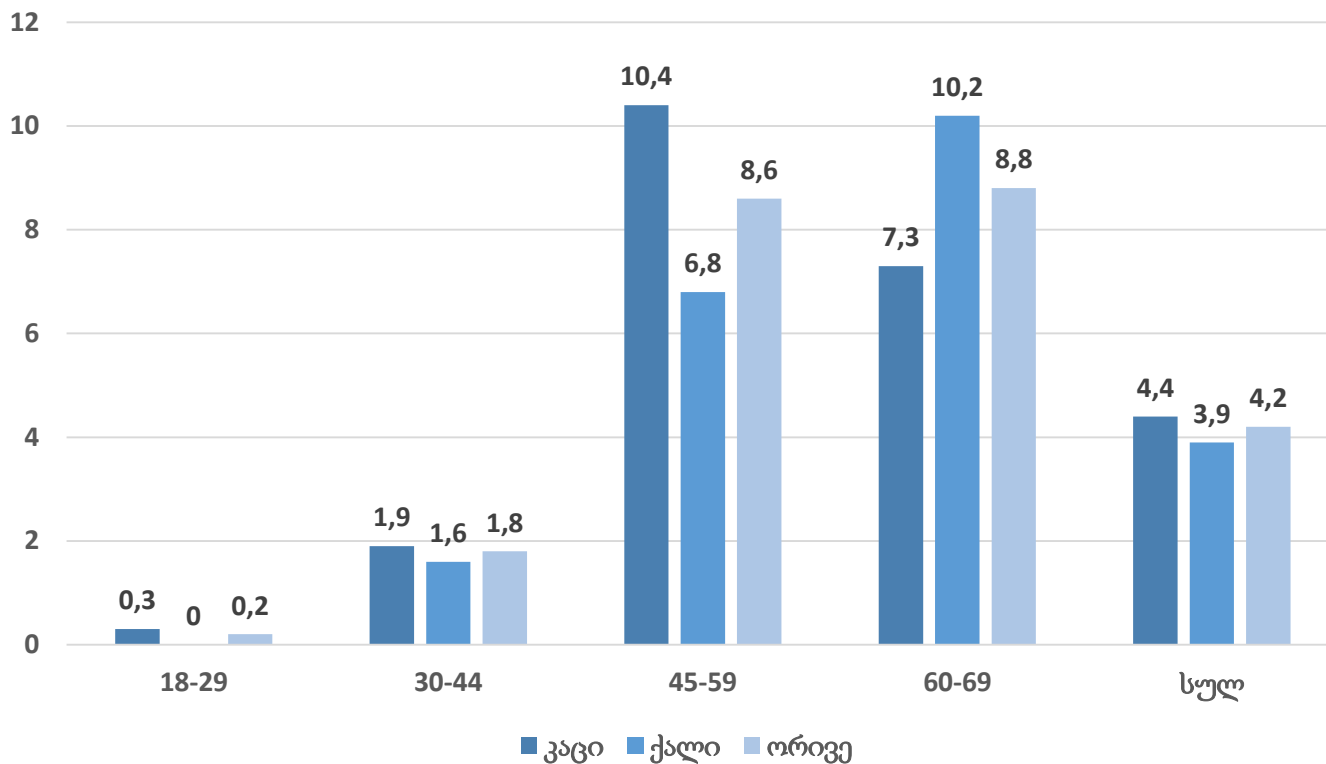
გლუკოზა

- გლუკოზის მაჩვენებელი უზმოდ 4.4 მმოლ/ლ (79.2 მგ/დლ)

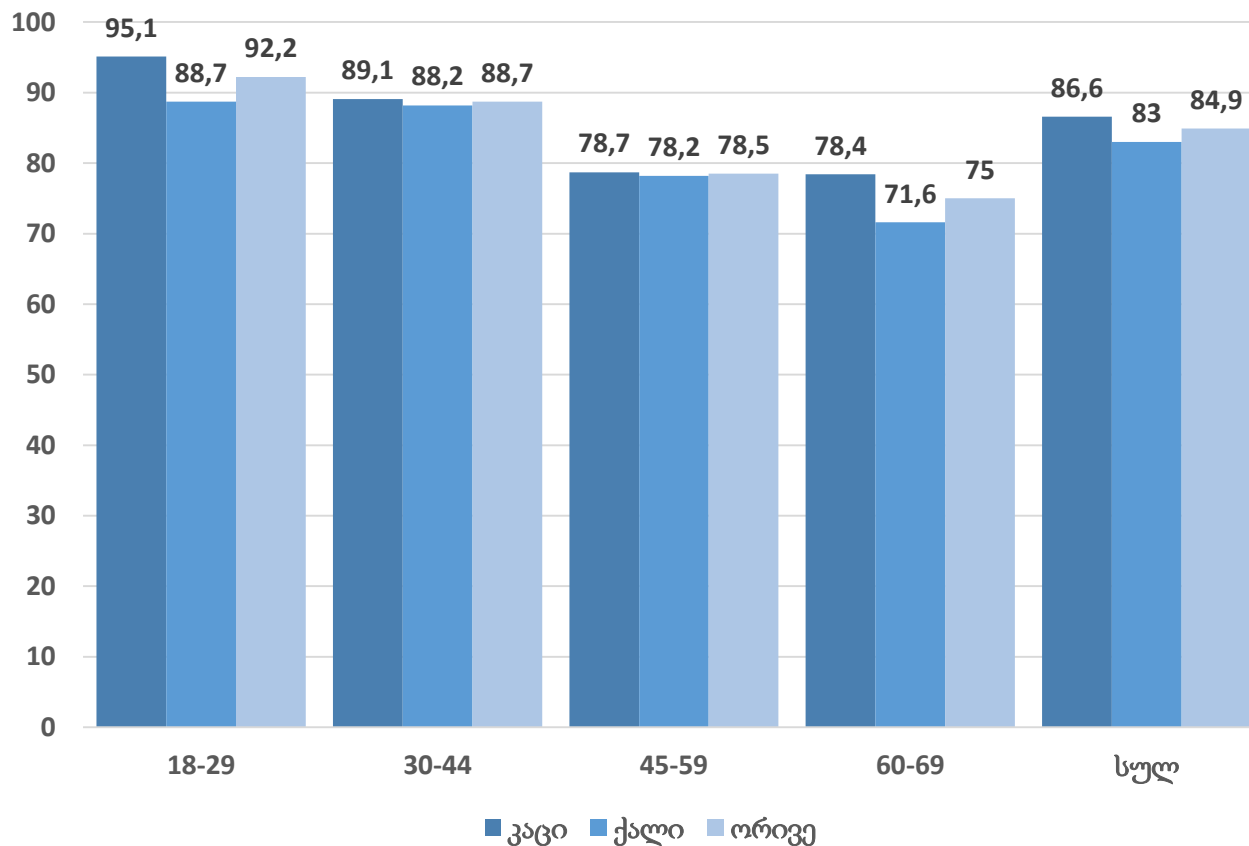
გლუკოზა

გლუკოზის მომატებული დონე ან ღებულობენ მედიკამენტს

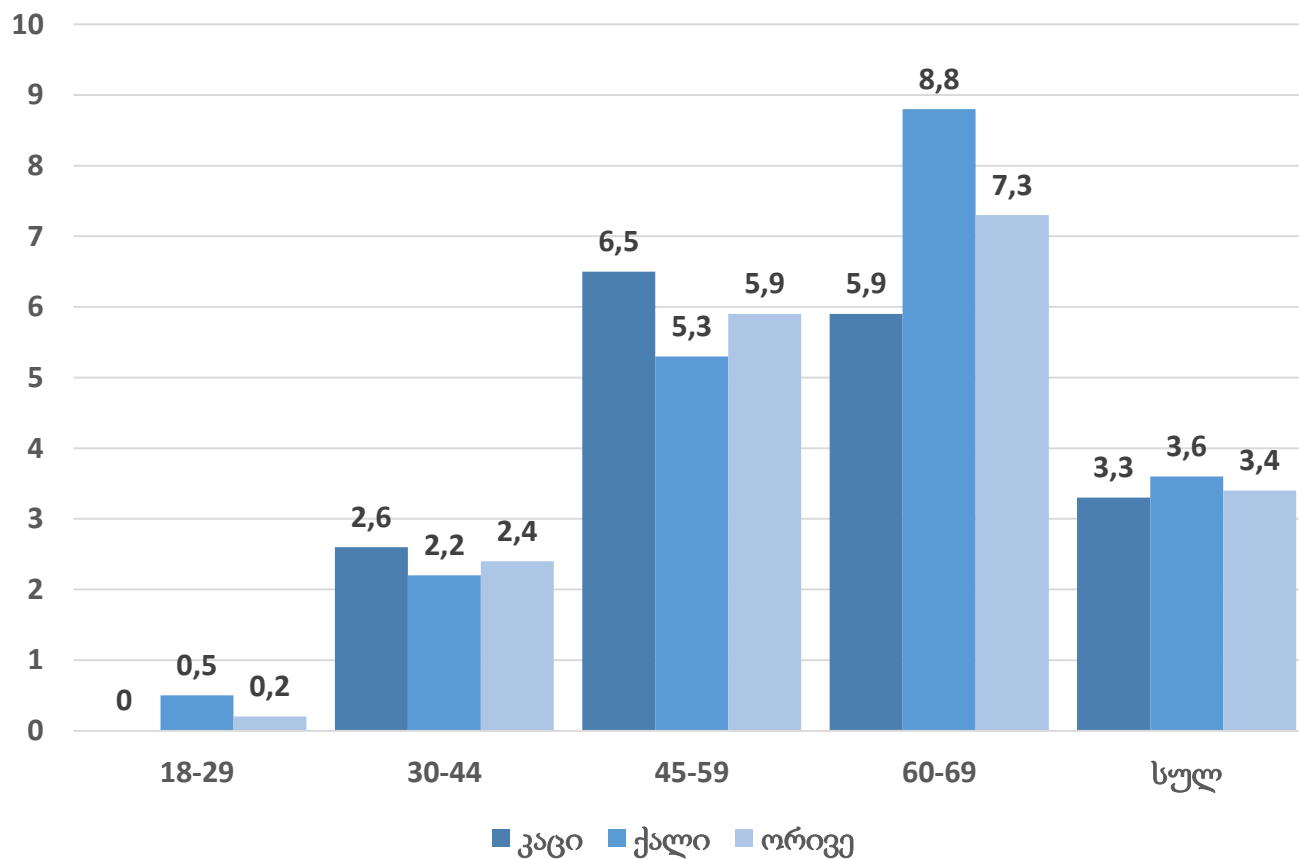
ქოლესტეროლი

იმ პირთა %, რომელთაც არასოდეს არ გაუზომავთ ქოლესტეროლი

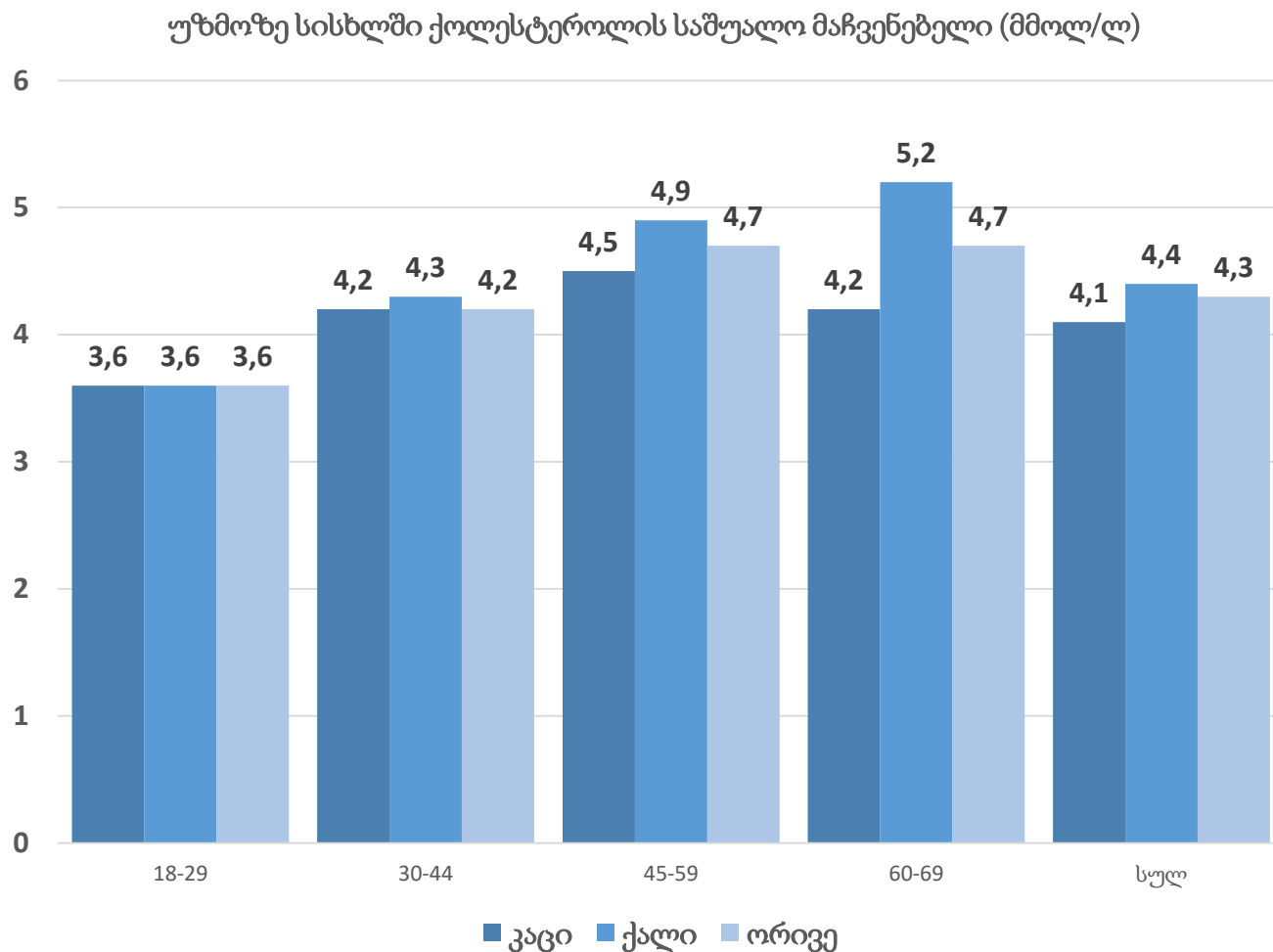
ქოლესტეროლი

იმ პირთა %, რომელთაც დაესვათ არტერიული ჰიპერტენზიის დიაგნოზი
ბოლო 1 წლის განმავლობაში

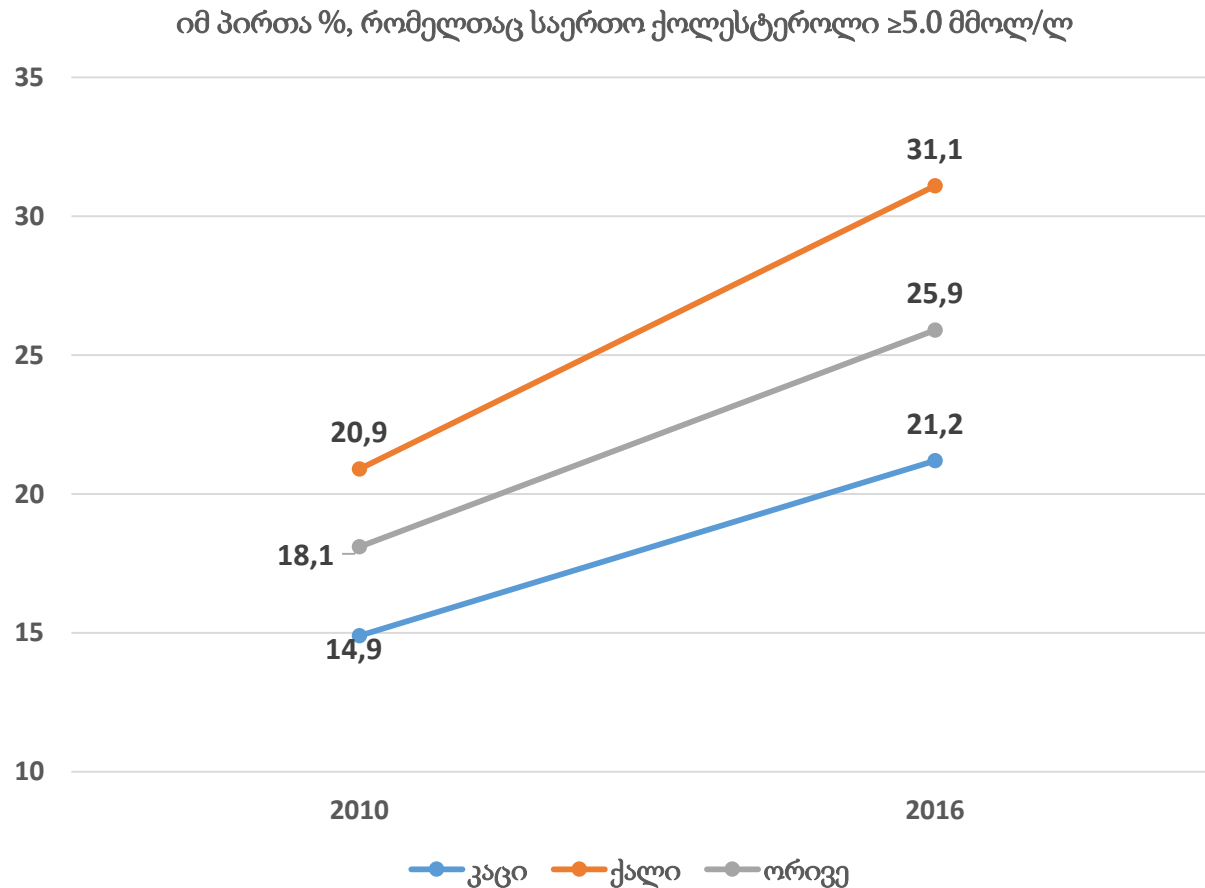
ქოლესტეროლი

- საერთო ქოლესტეროლის საშუალო მაჩვენებელი - 4.3 მმოლ/ლ

ქოლესტეროლი და ტრიგლიცერიდები

- საერთო ქოლესტეროლი 5.0 მმოლ/ლ და/ან იმყოფება ანტილიპიდურ მკურნალობაზე - 25.9% (ქალებში 21.2% და კაცებში 31.1%)

ერთად დავიწყეთ ფართომასშტაბიანი
საზოგადოებრივი მოძრაობა თამბაქოსგან გამოწვეული
ჯანმრთელობისა და სოციალური ზიანის შესამცირებლად
ჯანმრთელი საქართველოსთვის

